

**БИБЛИОТЕКЕ
ЗА ОДРЖИВУ
БУДУЋНОСТ**

**МАНИФЕСТ
ЗА ИЗБОРЕ У ЕУ
2024.**

1

БИБЛИОТЕКЕ ГАРАНТУЈУ ПРАВИЧАН ПРИСТУП

Омогућити библиотекама да приступ култури и образовању дају свима, како би се створила Европа права

Библиотеке су капије знања и информација, од класичне литературе до најновијег истраживања. Оне су за многе Европљане заиста *најлокалнија* културна инфраструктура, која обезбеђује простор за инспирацију, осећај безбедности и пуњење енергијом. Као најважније, оне испуњавају основно људско право партиципирања у културном животу заједнице.

Осим тога, кључни су играчи у области неформалног образовања, нудећи дигитално усавршавање, као и побољшање писмености и медијског усавршавања разноврсним групама у нашем друштву. Кроз дубинско познавање потреба и култура својих корисника, развијају програме који мењају животе људи, отварајући им нове могућности.

У оквиру садашњег мандата, сагласност на *План рада ЕУ за културу* створила је могућност схватања ове улоге, као и начин да се она унапреди даље, на европском нивоу. Сада је време за његову реализацију!

Стога подстичемо Европску унију да:

- одреди линије финансирања у програмима ЕУ за образовање и културу за пројекте који укључују библиотеке,
- подржи и олакша обуку широм ЕУ и учење за библиотечке професионалце од стране колега и олакша дељење портала и алата међу библиотекама у различитим државама чланицама,
- ојача библиотечку инфраструктуру – укључујући ону дигиталну – тако да сваки Европљанин може имати користи од одличних библиотечких услуга.

БИБЛИОТЕКЕ ЗА ОДРЖИВУ БУДУЋНОСТ

МАНИФЕСТ ЗА ИЗБОРЕ У ЕУ 2024.

2

БИБЛИОТЕКЕ ПОДУПИРУ ЖИВЕ ДЕМОКРАТИЈЕ

Омогућити библиотекама да испуне свој потенцијал простора за грађанско оснаживање, како би могле да створе демократску Европу

Верујемо да библиотеке могу да оснаже грађане да створе демократску, друштвено ангажовану и дигитално инклузивну Европу. Осим што су простори за индивидуално учење и уживање у култури (и саме неопходне демократији), оне су кључни простори за изградњу заједнице и грађански ангажман. План рада ЕУ за културу препознаје вишеструку улогу библиотека као градитеља мостова.

Посебно важна њихова улога очитује се у промовисању интегритета информација и вештини да га вреднују и препознају. Широм Европе, библиотеке су дуго биле активне у осмишљавању програма за заједнице, али сада их је потребно систематски укључити у националне и европске стратегије, како би се њихов допринос још више повећао.

Библиотеке су такође део сваког ширег напора да се обезбеди боља информисаност приликом доношења одлука, у владама, парламентима и широј популацији. Како расте значај управљања знањем као основе за отпорност и иновације, Европи ће све више бити потребне библиотеке свих типова.

Стога подстичемо Европску унију да:

- укључи наменске буџетске линије у програме финансирања ЕУ за подршку активностима ангажовања грађана у јавним библиотекама и процесима обуке и учења за библиотечко особље од стране колега широм ЕУ,
- покрене даље истраживање о партиципативним активностима и активностима ангажовања грађана у јавним библиотекама и истакне потребу да библиотеке буду централне за стратегије интегритета информација,
- сарађује са јавним библиотекама како би комуницирала са грађанима ЕУ о темама везаним за политику, укључујући демократију, одрживост и дигиталну транзицију.

БИБЛИОТЕКЕ ЗА ОДРЖИВУ БУДУЋНОСТ

МАНИФЕСТ ЗА ИЗБОРЕ У ЕУ 2024.

3

БИБЛИОТЕКЕ ПОКРЕЋУ ИНКЛУЗИВНЕ ИНОВАЦИЈЕ

Омогућити библиотекама да служе као окосница инклузивних и ефикасних отворених научних система, тако да могу да створе иновативну Европу

Европска унија већ је светски лидер у отвореној науци, подупирући развој инфраструктуре и политика на институционалном, националном и међународном нивоу. Она убира плодове у погледу темпа, квалитета и досега резултата истраживања.

Европа може наставити да јача своју истраживачку базу у наредним годинама, не само настављајући свој тренутни одлични рад на истраживању, већ и обезбеђујући да њен шири приступ закону и регулативи буде у складу са тим.

Библиотеке су такође лидери у испоруци потенцијала грађанске науке. Ово је огроман потенцијал за изградњу писмености и разумевање науке у јавности, али и за омогућавање оне врсте истраживања која иначе не би била могућа.

Стога подстичемо Европску унију да:

- поново потврди и ојача свој постојећи фокус на отвореној науци, посебно кроз мере које нуде сигурност и јасноћу, као што су права на секундарно објављивање и омогућавање задржавања права,
- афирмише истраживање као регулаторни принцип и обезбеди да се његово шире деловање, укључујући ауторска права, процес процене утицаја и рад око конкуренције и тржишта, допуњује, а не поткопава,
- пружи подршку подстицању и размени делотворних пракси у вези са науком о грађанима и улози библиотека у њеном стварању.

БИБЛИОТЕКЕ ЗА ОДРЖИВУ БУДУЋНОСТ

МАНИФЕСТ ЗА ИЗБОРЕ У ЕУ 2024.

4

БИБЛИОТЕКЕ ЧУВАЈУ ПАМЋЕЊЕ ЕВРОПЕ

Омогућити библиотекама да чувају и дају приступ нашем наслеђу, како би могле да створе Европу која је информисана и која може да гради на својој прошлости

Библиотеке су суштински делови европске инфраструктуре за очување памћења и обезбеђење извлачења лекција и снаге за будућност. Ипак, документарно наслеђе се пречесто изоставља када се истражује улога и потенцијал наслеђа.

Узбудљиве иницијативе, као што је *Нови европски Баухаус*, треба да узму ово наслеђе у обзир, док европско међународно лидерство у интеграцији културе у шире развојне политике треба да се огледа у напорима да се промовише напредак усредсређен на културу и то на основу библиотека.

Такође је од кључног значаја да се настави с улагањем, како би се осигурало да европско наслеђе, у свој својој разноликости, буде доступно свим Европљанима, као и да постоје могућности за све да се ослањају на ово наслеђе и користе га за подстицање даље креативности.

Стога подстичемо Европску унију да:

- осигура да шире схваћени културни програми у потпуности узму у обзир значај документарног наслеђа и ангажмана у њему, укључујући и приступ култури Европске уније и одрживом развоју,
- користи преглед *Директиве о ауторским и сродним правима* и истражи колико се проширио приступ вантрговинским функцијама и промовише ефикаснији приступ,
- обезбеди да библиотеке могу да набављају и дају приступ е-књигама, путем *дигитално рођених* или дигитализованих текстова.

БИБЛИОТЕКЕ ЗА ОДРЖИВУ БУДУЋНОСТ

МАНИФЕСТ ЗА ИЗБОРЕ У ЕУ 2024.

5

БИБЛИОТЕКЕ ПОКРЕЋУ ГЛОБАЛНИ РАЗВОЈ

Омогућити библиотекама у партнерским земљама да уче и напредују како би могле да створе безбеднији свет са јачим европским утицајем

Кроз своја спољна партнерства и подршку развоју, Европска унија има могућност да оствари промене на глобалном нивоу. Рад са библиотечким системима и библиотекама у остатку света пружа канал за убрзање инклузије, иновације и раста све до нивоа заједница, посебно се ослањајући на идеје и искуство у европским библиотекама.

Европска унија такође има значајан глас на међународној сцени. Већ је била шампион за укључивање културе као развојног циља у контекст ЕУ и Г20, а у наредном периоду Парламент и Комисија биће кључни играчи у креирању *Агенде* после 2030. године.

Коначно, рад библиотека омогућен је одговарајућим правилима у вези са интелектуалном својином и другим. Ипак, превише земаља није имало прилику или подршку да ажурира правила за дигитално доба, а прекогранична сарадња остаје сложена. Кроз свој рад у Светској организацији за интелектуалну својину и у трговинским споразумима, ЕУ може помоћи водећи и помажући другима да сустигну корак.

Стога подстичемо Европску унију да:

- осигура да сопствене програме подршке развоју у другим деловима света библиотеке максимално искористе као инфраструктуру испоруке,
- настави да заговара потребу за циљем културе у развојној агенди након 2030. године, као и важност информисаних и оснажених друштава,
- заузме позитиван приступ међународној реформи ауторских права, како би се библиотекама широм света омогућило да извршавају своје мисије, унутар и ван граница.

БИБЛИОТЕКЕ ЗА ОДРЖИВУ БУДУЋНОСТ

МАНИФЕСТ ЗА ИЗБОРЕ У ЕУ 2024.

КОНТАКТИ

ПЛ2030 Илона Киш (Ilona Kish)

ilona@pl2030.eu

ЕБЛИДА Микел Кристоферсен (Mikkel Christoffersen)

mikkel.christoffersen@eblida.org

ИФЛА Стивен Вајбер (Stephen Wyber)

stephen.wyber@ifla.org

НЕЈПЛ Стјуарт Хамилтон (Stuart Hamilton)

shamilton@lgma.ie

ЛИБЕР Мартина Пронк (Martine Pronk)

martine.pronk@libereurope.org

